

Ny udsathed i ungdomslivet

Anne Görlich, Center for Ungdomsforskning, Aalborg Universitet

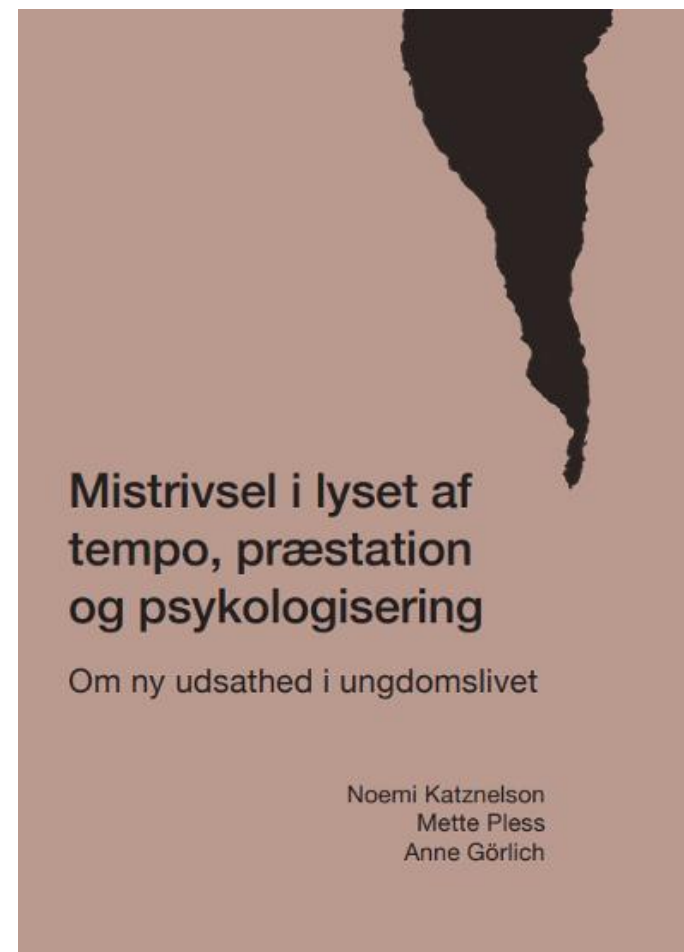
AALBORG
UNIVERSITET

cefu | Center for
Ungdomsforskning

Anne Görlich
anneg@ikl.aau.dk

Hvad er der på spil...

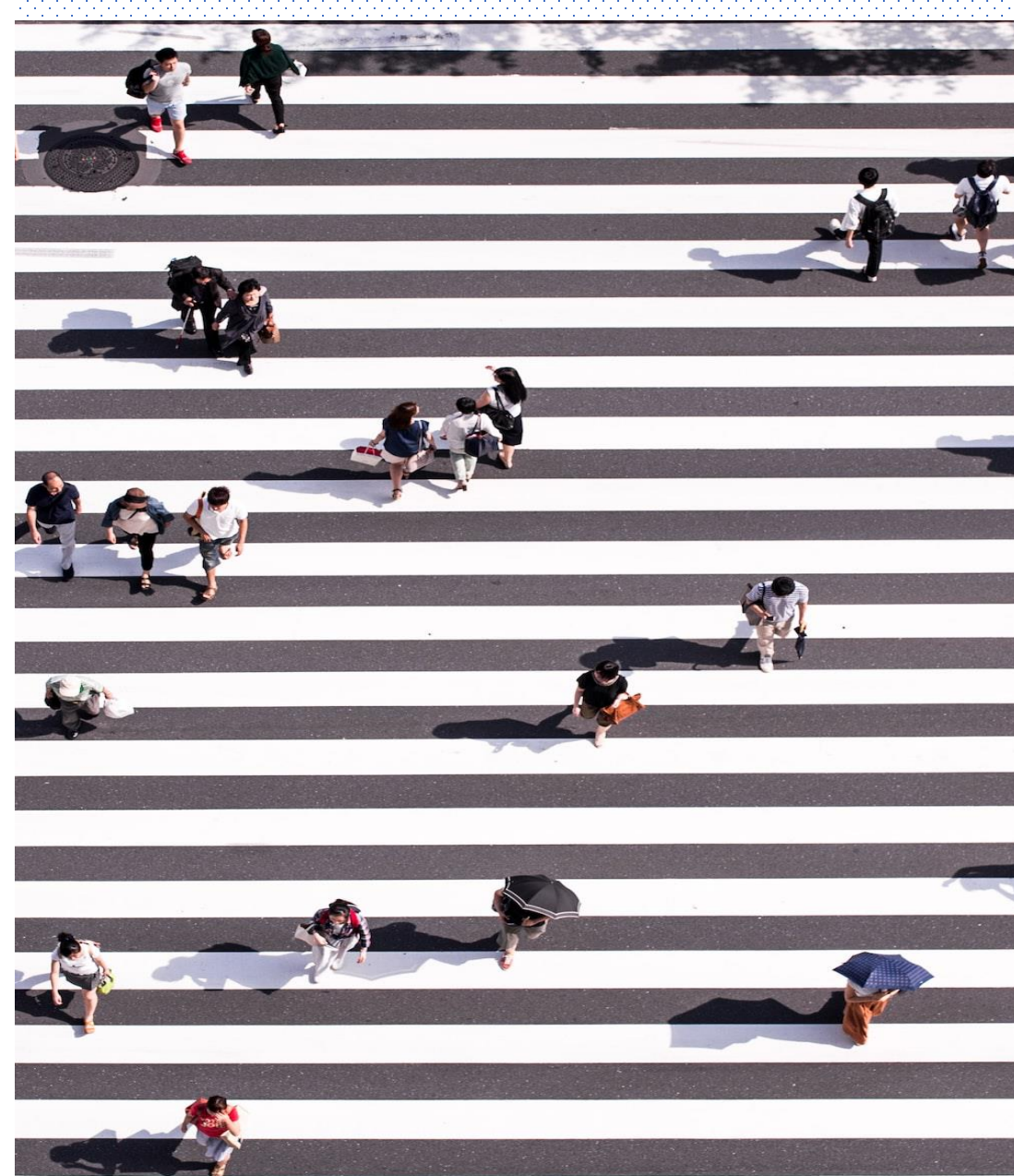

Hvad viser tallene...

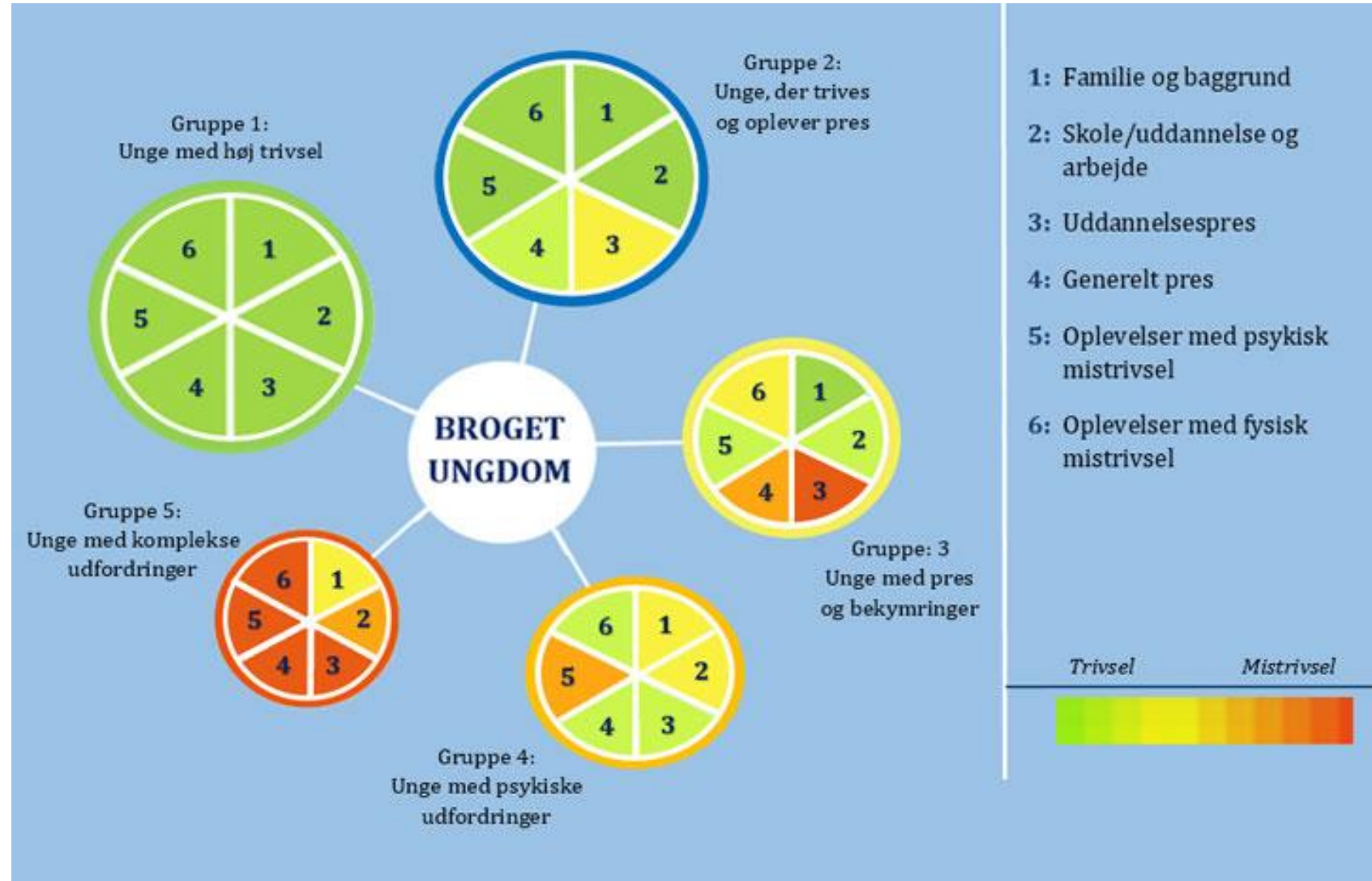
- Stigning i dårlig mental sundhed blandt 16-24 årige fra 15 % i 2010 til 34 % i 2021 (Den nationale sundhedsprofil)
- 15 % får en diagnose i psykiatrien inden de er 18 år (Vidensråd for forebyggelse)
- I Europa lider 16% af 10-19 årige af psykiske lidelser (Keeley 2010)

Det har vi undersøgt:

- Survey med 2080 16-25 årige
- Kvalitativt studie af 32 unge over 3 år

Broget ungdom...

-
- Tydelige tendenser til overbelastningsreaktioner
  - Sundhedsforskningen har fokus på individ-niveau
  - Mistrivsel opleves individuelt men skabes i samspil med de sammenhænge den unge indgår i
  - Mistrivsel har sammenhæng med bredere strukturelle og kulturelle rammesætninger og vilkår

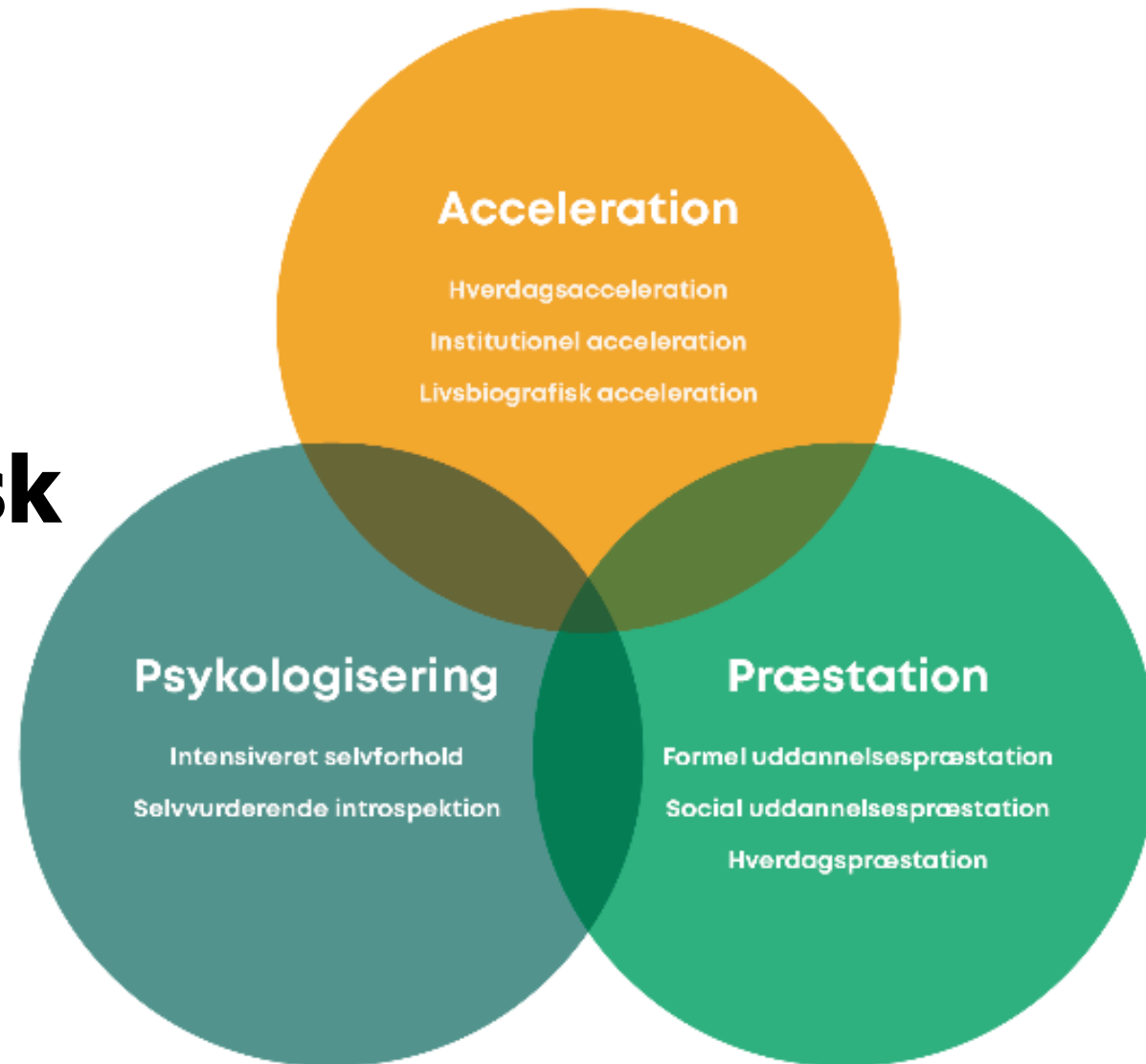
Det var ligesom når man er ude at svømme, at jeg lige skulle holde vejret til man kan komme ind til kanten, og man kan mærke, at man er ved at få det helt dårligt. Det var sådan, jeg havde det inden, og så tænkte jeg, 'okay, nu er jeg inde ved kanten, nu kan jeg slappe af'. Men så havde jeg bare den værste sommer, jeg nogensinde har haft. Jeg havde det virkelig dårligt. Det blev ved og ved. Og jeg blev faktisk nødt til at tage en tur forbi psykiatrisk skadestue.

Gabriella, 23 år

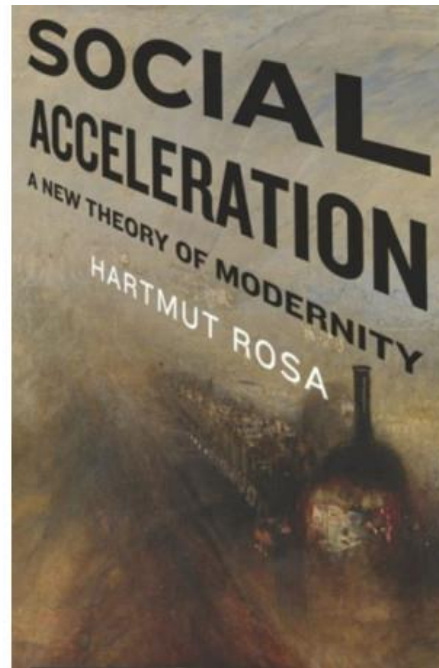

Mistrivsel i et samtidsdiagnostisk perspektiv...

Acceleration

”

Jeg synes bare der burde være fire timer mere på døgnet-agtigt. Altså jeg vil bare en masse ting, og jeg har bare ikke altid tid til det, og kan ikke helt finde ud af, hvad der er vigtigst at prioritere. Så kan jeg godt blive øv, når jeg føler, jeg har prioriteret forkert.

Barbara, 20 år

Tid og tempo fylder meget

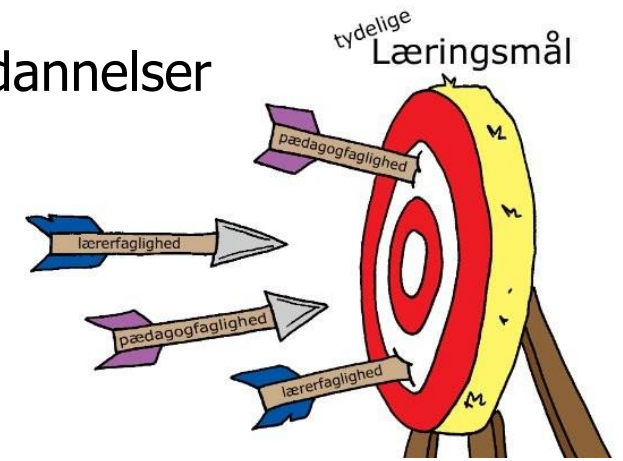
- 51 procent føler sig presset af at der er meget de skal hele tiden
- 27 procent føler sig presset af at mangle pusterum
- Alle livsarenaer kalder – skole, fritidsliv, venner osv.
- Ophobning af både krav og lystbetonede aktiviteter
- Mangler redskaber til at styre og prioritere
- Oplevelse af at man burde kunne bruge sin tid ordentligt
- Nogle unge udfordres også på tid – føler de 'spilder tiden'
- En oplevelse af at man burde bruge sin tid ordentligt

Reformivrighed i 00'erne og 10'erne

- Elevplaner med status, målsætninger, kompetencemål
- Obligatoriske test fra 2. klasse, test også i idræt og valgfag
- Undervisningstimer øges, læringsmål fremrykkes
- Uddannelsesparathed, tidligt uddannelsesvalg
- Karakterkrav
- Antal omvalg på EUD
- Forkortet grundforløb på gymnasiale uddannelser
- Øgede krav til studieaktivitet på videregående uddannelser
- Planer om at forkorte kandidatuddannelser

Når tiden og tempoet presser

”

Det er ikke altid superbehageligt, det at man ikke føler, at man er hurtig nok eller god nok til at lære tingene. Vi lærer alle sammen i forskellige tempo, og mit det er så åbenbart ikke særlig hurtigt. Så det er nogle gange mega frustrerende at stå og jeg føler ikke, jeg har styr på det ordentligt. Jeg ville godt lige have prøvet det et par gange mere, før jeg føler, jeg har helt styr på det. Men det er der ikke tid til. Så er det bare videre til det næste

Camilla, 19 år

”

Jeg kan simpelthen ikke lide at være her. Jeg er der faktisk stadigvæk, men jeg har det enormt ubehageligt med at være til stede, og jeg trækker mig fra mine studiekammerater. Der er sådan et fællesskab, der kører (...) jeg føler, at de racer derudad, og jeg kører stadigvæk i et begrænset gear, og det er bare rigtig hårdt at blive konfronteret med det.

Rebekka, 24 år

Frygten for at blive hægtet af toget

- De unge er i gang med at 'vælge' sin egen biografi - åbne og flydende men også socialt og strukturelt distribuerede
- Øget ansvar for at lykkes
- Kamp for ikke at blive hægtet af fremtiden og mulighederne
- Opleves både i og på kanten af uddannelsessystemet

Præstation

Altså, jeg var lige gået tilbage fra et 12-tal i mundtlig engelsk, men jeg var bare bange for, at det fik mig til at virke sådan, at jeg heller ikke var særlig klog, så det der med at skulle stå og sige noget foran alle mennesker, så kan de jo med det samme sige: Ej, men hun er god til engelsk, eller hun er dårlig til engelsk. Så hvis jeg laver den mindste fejl, så gider folk ikke at være i gruppe med mig i engelsk. Og så hvis man er dum til det ene fag, så er man nok også dum til det andet fag. Sådan er det jo oftest, at folk, de tænker, så jeg prøver lidt at være stille.

Agnes, 17 år

Frygten for social eksklusion

- Præstationsfokus flyder ind i hverdagens sociale fællesskaber
- Snævre normer fylder i mange sociale rum
- Forestilling om et ungdomsliv med 'styr på tingene'
- Præger potentielt alle men rammer de unge på kanten hårdt

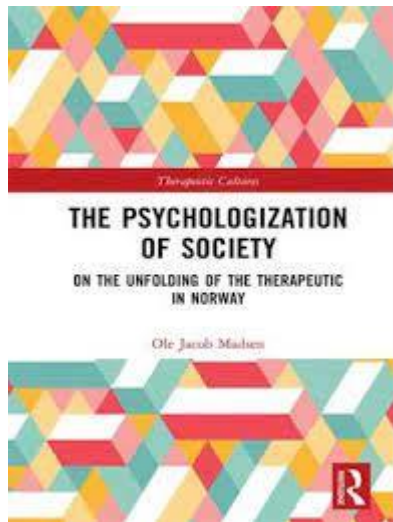
Det er, som om at der ligesom er blevet lagt sådan en dyne ned over det hele. Altså i modsætning til de perioder, hvor jeg har haft det godt, så tror jeg, at jeg har følt, at jeg har været en dårligere ven, og jeg har været mindre sjov og mindre interessant at være sammen med. Og hvis jeg ikke er sjov og interessant at være sammen med, hvad er meningen så? Er der overhovedet nogen, der kan lide mig? Og sådan hele den køre.

Frej, 24 år

Psykologisering

Den psykologiske revolution:

- Menneskers selvforhold er fundamentalt ændret
- Psykologien praktiseres bredt set af ikke-psykologer
- Psykologien er ikke længere forbeholdt en elite men er tilgængelige for alle

(Madsen 2018)

Selvkritik og introspektion

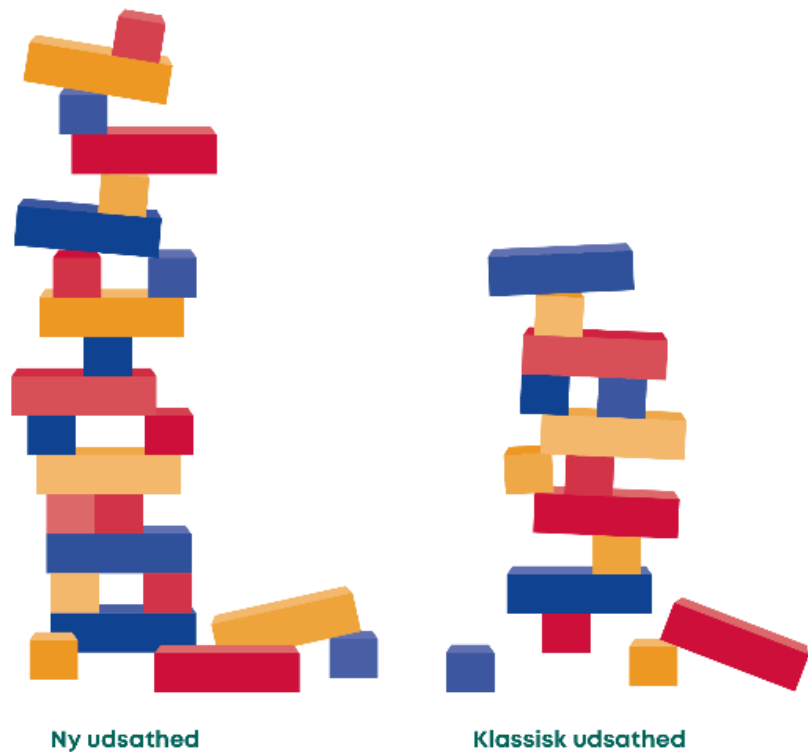
- Nogle unge har stærke refleksive kompetencer ifht relationer og følelsesliv andre undgår helt det indadrettede
- Præstation siver over i selvforholdet som bliver intensiveret
- Det kan kamme over i konstant selvmonitorering og selvvurderende introspektion
- Central kompetence at kunne balancere det psykologiske

”

Jeg har mange hårde tanker om mig selv. Jeg er ikke flittig nok, jeg er ikke så disciplineret, og jeg er ikke ordentlig nok. Jeg er ikke sød nok, jeg er ikke ærlig nok. You name it, så er jeg det ikke nok

Rasmus, 25 år

- Der er meget på spil for de unge – underliggende angst for social og strukturel eksklusion
- Som udgangspunkt ikke problematisk med fokus på acceleration, præstation og psykologisering, MEN som entydige og samvirkende tendenser fører de til mistrivsel
- Det kan være svært at gennemskue, hvornår balancerne tipper over
- De samtidsdiagnostiske tendenser skaber en strukturel og kulturel grobund for fremkomsten af ny udsathed

Hvor findes løsningerne?

- Vi er i gang med at finde løsninger - de findes på mange niveauer
- Fokus fra individuelle unge til strukturelle vilkår for ungdomslivet
- Samtaler om hvordan vi har skruet samfundet sammen - hvad fungerer og hvad gør ikke
- Samtaler om uddannelse - skrue på det uddannelsespolitiske fokus på præstation og tempo samtidig med at bevare uddannelse som beskyttelsesfaktor
- Foretage et eftersyn af praksisser - hvad kommer til at skubbe til acceleration, præstation og psykologisering
- Have blik for at ny udsathed rammer bredt - uden at miste fokus på de klassisk udsatte

Spørgsmål?

Cefu.dk

CeFU – Center for Ungdomsforskning

Center for Ungdomsforskning (CeFU)

Center for Ungdomsforskning

